

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEĽ

číslo 56

O filmové ztvárnění Anglického krále měl zájem i Miloš Forman, ale po zralé úvaze od záměru upustil. Snímek z Krušovické pivnice neboli Brčálky či Zelené laboratoře je z roku 1992. K otisknutí ho poskytl Tomáš Mazal.

O peripetiích vzniku filmu Obsluhoval jsem anglického krále čtěte na str. 2 a 3.

V Kersku se sejdeme poosmnácté

Je to až neskutečné, ale na Hrabalově Kersku sejdeme už poosmnácté. Stane se tak v sobotu 21. května 2016. Určitě by bylo zajímavé zjistit, kolik z nás se zúčastnilo všech ročníků – budeme rádi, když se nám přihlásíte.

Každopádně sraz bude jako vždy v 10 hodin u Svatojosefského pramene. Z Nymburka přiveze zájemce autobus, opět po Labi

popluje výletní loď Blanice a velopedisté vyrazí po cyklostezce. Účastníci dopolední procházky Po místech, která měl Bohumil Hrabal rád dorazí k Lesnímu ateliéru Kuba kolem poledne, kdy začne odpolední program s hudbou, divadlem, řadou hostů a letos i se křtem hrabalovských knížek. Nelze zapomenout ani na několik soutěží včetně již v minulosti úspěšného klání o nejori-

ginálnější hrabalovskou pokrývku hlavy. Bude samozřejmě postaráno o všeobecný komfort účastníků – sezení, stánky s jídlem a pitím, valašskými frgály, Postřížinským pivem, otevřená prodejna Lesního ateliéru s krásnými upomínkami, dárky a výstavou, ozvučené jeviště... je objednaná dobrá nálada i slunečné počasí. Těšíme se na krásné setkání!

Filmové adaptace podle Bohumila Hrabala - 9

Obsluhoval jsem anglického krále

Zfilmování Hrabalova klíčového románu předcházela dlouhá aféra, během níž se o autorská práva přetahovalo několik producentů a režisérů.

Na počátku devadesátých let chtěl film natáčet Jiří Sirotek (určitě se pamětníkům vybaví, jak Menzel sešlehal Sirotku na festivalu v Karlových Varech proutkem. Dalším byl Karel Kachyňa, jenž se později nepohodl s J. Menzelem, který byl posléze ochotný natáčet podle vlastního scénáře. Látku odmítl Miloš Forman, později na ní dokonce dvakrát pracoval Jan Svěrák a také autorská dvojice Petr Jarchovský a Jan Hřebejk. Kroniku Obsluhoval jsem anglického krále o vzestupu a pádu „malého českého člověka“ nakonec natočil v roce 2006 režisér Jiří Menzel. Film vznikl v koprodukcí Česko – Slovensko – Německo – Maďarsko.

O tom, jak Anglický král vznikal, hovořil sám Bohumil Hrabal: „Můj velký přítel byl pan Vaništa, ten měl hospodu, ale vyučil se v hotelu Paříž, a tak vlastně já od jinošských let, kdy jsem chodil do těch nymburských hospod až do těch libeňských hospod a i potom za ženou do restaurací a potom i do pražských hospod, to jest k Tygrovi, ke Kocourovi, k Pinkasům a tak dále, tak za ten řetěz let jsem získal takových story, takových událostí, takových podrobností, že jednou, když jsem šel na pivo do Sadecký, to je takový městečko a tam byl hotýlek Modrá hvězda, tak v té Modré hvězdě ten, kdo tam byl jako vedoucí, řekl, abychom teď to stáhli a budeme si tak chvilku vyprávět, tak začal vyprávět o tom, jak začínal on. A on začínal jako pikolík, kterej prodával ty párky na nádraží v Čáslavi, no a já jsem přijel v noci domů, druhý den tato drobná událost – to je jako když ůknete do čínský vázy, ta prasklina oběhne a celý se to rozlomí, stačí jen ůknout – čili toto ůknutí u té Modré hvězdy, druhý den jsem sedl ke stroji, nastříl jsem to tam, začal jsem psát a tak, jak jsem napsal.“

Do obsáhlého románu zahrnul Hrabal obrovské množství situací, scén, historek a anekdot, jimiž hrdina jeho knihy prochází. Podle tak rozsáhlé knihy bylo nutno do scé-

náře pro film z toho množství pečlivě vybrat to nejzajímavější a nejnositelnější tak, aby měl souvislý děj a byl přístupný a pochopitelný i pro toho, kdo román nečetl.

Mladý pikolík Jan Dítě má komplexy kvůli výšce. Začíná u prodeje párků, pak se

dostal Dítě patnáct let, díky amnestii byl propuštěn po 14 letech a 3 měsících.

Nakonec se z něj stane cestář na samotě v liduprázdných Sudetech. Celý život se snažil přizpůsobit, dostat se do vyšší společnosti, proto i za okupace podlézal Němcům. Ale nikdy se mu to nepodařilo. Pochopí tak, že je zbytečné přizpůsobovat se světu. V závěru se smíří se svým životem.

Menzelova adaptace se nevyhnula četným zjednodušením, patrným hlavně v trochu rozpačitém závěru. Zároveň však dokumentuje, že Hrabalovo „něžné barbarství“ je dodnes přitažlivé nejen pro čtenáře, ale i pro filmaře a jejich publikum.

Jiří Menzel k filmovému zpracování Hrabalova románu Obsluhoval jsem anglického krále napsal:

„Producentův zadání od samého začátku bylo: udělat celovečerní film podle celé Hrabalovy knihy. Určitě by bylo snazší použít pro film jenom některou z jejich kapitol, nebo jen jejich částí. Hrabalova imaginace, se kterou do knihy vychrtil množství historek, by jistě stačila na několik zábavných filmů, ale zadavateli i mně samotnému se zdálo poctivější zachovat ve filmu i celou klenbu Hrabalova vyprávění o životním osudu hlavního hrdiny.

Při přepisu Hrabalovy knihy do podoby filmového scénáře jsem sledoval dva cíle: Zachovat Hrabalovu poetiku, jeho vidění světa a nepodlehout při tom pokušení zneužít jeho barvitý text k filmařské exhibici, k hromadění nápadů a schválností, ve kterých by se obsah Hrabalovy knihy vytratil.

Snažit se při tom, aby film byl srozumitelný i pro méně náročné diváky, zpřístupnit Hrabalův text těm, kdo knihu neznají. Z motivů knihy tedy sestavit souvislý a přehlédnutelný děj.

Při tom bylo třeba vystříhat se toho, co se nejvíce nabízí: udělat film jen z epizod ilustrujících neatraktivnější scény knihy. Pouhá ilustrace v nemohla nahradit způsob Hrabalova vidění světa, bylo třeba najít cestu složitější, literárnímu jazyku nacházet filmový ekvivalent tak, aby alespoň částečně si divák mohl odnášet z kina to, co po dočtení knihy obohatilo jejího čtenáře.

Rozměr stominutového hraného filmu nutil v rozlehlé knize učinit podstatné škrt. Jako vždy při minulých adaptacích Hrabalových textů bylo i tady třeba rozbít strukturu románu a z jeho jednotlivých motivů sestavit scénář do dramatické formy. U textu s nesmírným množstvím epizod a charakterů to bylo pro mne mnohem složitější, než jak tomu bylo třeba u Skřivánků, nebo Slavností sněženek. Navíc jsem byl při práci na scénáři tentokrát sám, bez strejdy Hrabala a nebylo pro mne snadné snažit se domýšlet, co by mi asi poradil on.

Věděl jsem taky, že každý čtenář Hrabalovy předlohy se může po zhlédnutí filmu ptát, proč jsem z románu použil právě ty mo-

ale vpracuje na číšníka v hotelu Zlatá Praha, později v hotelu Tichota, kde se schází v noci významní lidé s milenkami. Nakonec pracuje v hotelu Paříž, kde je mu vzorem vrchní Skřivánek, který zná odbovuhodně psychologii hostů a jenž říkal, že obsluhoval anglického krále. Janu Dítěti se poštěstí, že záskok mohl obsluhovat habešského císaře, od kterého byl dekorován císařským řádem. Za války se zamílje do německé učitelky, která vyznává fúhrera i obludnou ideologii. S Němkou, která ukradla deportovaným Židům cenné poštovní známky, se ožení. Ta však v závěru války při bombardování zemře.

Před únorem 1948 si koupil za utržené peníze za známky hotel. Penězi si i vyta-petoval stěnu. Po komunistickém převratu o hotel přichází. Milionáři byli svázení do komunistických vězení, kam on odchází dobrovolně, protože chtěl být ve vyšší společnosti za každou cenu, v dobrém i ve zlém. V kriminále ale potká osoby, se kterými dříve spolupracoval a díky svým ambicím se k nim otočil zády, takže ho teď mezi sebe nepřijmou. Za 15 milionů korun

Kameraman Jaromír Šofr a režisér Jiří Menzel.

tivy a ne jiné, a proč ve filmu určité motivy chybí. Věděl jsem, že příběh filmu musí být vystavěn tak, aby jeho katarze dovolila zapomenout na nepoužité epizody knihy. Během více jak jednoho roku postupně vznikala celá řada různých variant literárního scénáře, ze kterých jsem vypouštěl jednotlivé epizody a vkládal jiné, než jsem došel k nevyváženější verzi, která stejně ještě během natáčení musela doznat určitých změn.

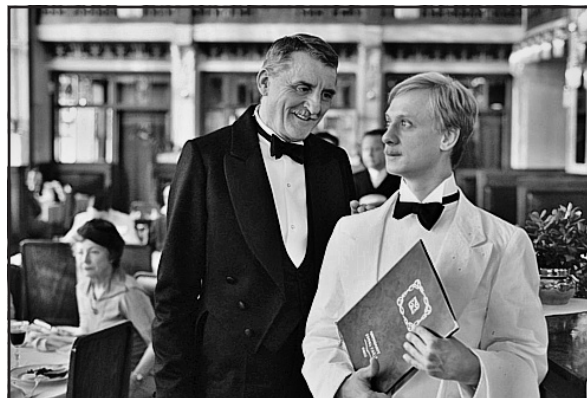
Skutečné příběhy, situace a historky, které kdy Bohumil Hrabal vyslechl, přetavil vždy ve svých textech do pábení, vyprávění, ve kterém se realita a fantazie směřují a hranice mezi nimi neexistuje. V jeho podání se skutečné příběhy a jejich nadsazená interpretace prolínají tak, že se nikdy nedá odhadnout, co se skutečně stalo a co je jen výplodek mužského pábení a přehánění. Věděl jsem, že chci-li být věrný Hrabalově poetice, musím při přepisu jeho románu do filmové podoby pečlivě sledovat tu ostrou hranu mezi pravdou a pravděpodobností, mezi realitou a snem. Všechny složky našeho filmu, stavbou scénáře počínaje a jeho obrazovým zpracováním konče, mají podporovat onu nadsázku, onu fantasknost, kterou nám nabízí Hrabalova kniha.

Při jednom z našich posledních setkání mi Bohumil Hrabal o možnostech zfilmování této knihy řekl: „Bude dobře, když se objevíš tam, kde tě nečekají“. Film *Obsluhoval jsem anglického krále* je trochu jiný film, než byly *Postřižiny*, nebo *Slavnosti sněženek*, i když jsem zkušeností z těchto adaptací Hrabalových předloh využil. Nebál jsem se vrátit k poučení ze starých němých filmů, a pokusil se vyprávět příběh Jana Dítěte především obrazem, nespolehat se na posun děje dialogem. Samotných dialogů je v předloze ostatně velmi málo a nejsou charakterotvorné. Abych přesto zachoval půvab a zvláštnost Hrabalova jazyka, použil jsem formu vnitřního hlasu hlavního hrdiny. Poetika Hrabalovy předlohy umožnila, aby se film nemusel podobat běžným celovečerním filmům. Akční scény tu nahrazuje atraktivnost pestrého střídání forem jednotlivých sekvencí. Epizody, které probíhají v různých časových rovinách mezi dvacátými až šedesátými roky minulého století, se od sebe odlišují stylem vyprávění, rytmem i tempem, ostrihovou skladbou, různou úpravou obrazu. Snažili jsme se s kameramanem i ostatními spolupracovníky o návrat k filmové formě, kde má svou funkci střih, souvislost po sobě jdoucích zá-

běrů, jejich vzájemná konfrontace, prvek, který přibližuje filmovou tvorbu k poesii. Zbavit film (v rozumné míře) realistického popisu a umožnit divákovi aby si v chápání děje pomohl vlastní fantazií.

Číst Hrabalovu knihu je jako sjíždět divokou řeku. Při četbě jste strhováni neustále se měnícím dějem, epizodami, anekdotami, pozná-

váte spoustu zajímavých lidí, čtete, ale nemůžete se zastavit, vychutnat nějakou situaci, tok Hrabalových vět vás žene dál, hltáte další historky a tak, jak ji jedním dechem Hrabal napsal, tak ji jedním dechem přečtete. I tuhle zvláštnost Hrabalovy knihy jsme

Martin Huba a Ivan Barnev.

se pokusili ve filmu zachovat. Limitovaná délka filmu a množství situací nás k tomu koneckonců i donutila.

Po dočtení knihy ve vás zůstane, možná podvědomě, vedle pocitu radosti z jídla, pití, milování, taky úvaha o české vyčuranosti, o tom, že česká povaha je bohužel lehká, přizpůsobivá, vlastně legrační, a když si to uvědomíte, je vám z toho smutno. Taky tohle jsme chtěli z té knížky ve filmu zachovat.“

Scénář a režie – Jiří Menzel, kamera – Jaromír Šofr, hudba – Aleš Březina.

Osoby a obsazení: mladý Jan Dítě – Ivan Barnev, starý Jan Dítě – Oldřich Kaiser, Líza – Julia Jentsch, Josef Abrhám – hoteliér Brandejs, Jiří Lábus – šéf hotelu U zlatého města Prahy, Martin Huba – vrchní Skřivánek, Marián Labuda – Walden, Milan Lasica – profesor, Jaromír Dulava – číšník Karel, Zuzana Fialová – Marcela, István Szabó, Petr Čtvrtníček, Václav Knop, Ladislav Županič, Petr Hermann, Rudolf Jelinek a Oldřich Vlach – burziáni, Petra Hřebíčková – Jaruška, Pavel Nový – generál, Rudolf Hrušínský – mladší ředitel hotelu Tichota, Tonya Graves – habešský císař, Zdeněk Maryška – esesák, Jiří Šesták – číšník, Zdeněk Žák a Martin Zahálka milionáři, Emilia Vášaryová – bordelmamá Rajská, Petra Hřebíčková – Jaruška, Eva Kalcovská – Vanda, Šárka Petruželková – Jůlinka, Jan Klusák, Petr Brukner, Jiří

Žák, Tomáš Sechcer, Jaroslav Tomsa, Pavel Vondruška – milionáři, Oldřich Vlach – Brukner, František Řehák – Bieler, Václav Chalupa – Hrdlička, Jiří Knot – Weinfurter, Vlastimil Brabec – Wimmer...

Natočilo se celkem 42 km filmového materiálu. Bylo ušito 2 000 kostýmů a vybudováno 30 kulisových staveb. Při natáčení filmu byl použit i zlatý jídelní servis, který dostal rakouský kníže Klemens von Metternich darem od města Paříže v době, kdy zde působil jako vyslanec. Tento servis lze dnes vidět na zámku Kynžvart.

Natáčelo se na 25 různých místech po celé republice, např. v Mladé Boleslavi (soudní budova – vězení), na hlavním nádraží v Liberci (Jan Dítě prodává párky), v zámku Slapy (hotel Tichota), ve francouzské restauraci Obecního domu v Praze (hotel Paříž), ve Vejpřtech...

Zajímavostí rovněž je, že tvůrci napsali do „osob a obsazení“: Adolf Hitler – on sám.

Ve filmu jsou totiž použité dokumentární záběry s „vůdcem“.

Film zhlédlo v českých kinech víc než 860 000 diváků a vydělal víc než 80 milionů korun. Zúčastnil se mezinárodních filmových festivalů v Berlíně (cena kritiků Fipresci), Cannes, Sofii, Sydney, Istanbulu, Lisabonu, Pule (zlatá aréna), Trenčianských Teplicích (Zlatá kamera), Drač (Zlatý gladiátor) a dalších. V anketě Český lev získal cenu

za nejlepší film, cenu za nejlepší režii, cenu za nejlepší kameru, cenu za nejlepší mužský herecký výkon. Jaromír Šofr za něj získal Výroční cenu Asociace českých kameramanů 2006.

Fotografie z filmu posloužily jako ilustrace pro vydání knihy *Mladou frontou*.

JIŽ TŘETÍ PAMĚTNÍ DESKA VE VÝŠCE KAM ČŮRAJÍ PSI

V neděli 6. března byla slavnostně odhalena hrabalovská pamětní deska na hrabalovské hospodě v Budapešti - Örkökévalóság gátja utca 24. Mezi hosty neformálního aktu byli velvyslanec ČR v Maďarsku, Velkorysé bohaté občerstvení poskytli majitel restaurace Orvos Miklos. Stolní společnost Bohemia a Stolní společnost Hrabala vydaly příležitostní vkusně provedený Pamětní list.

Hostem akce byl Tomáš Mazal, který přednesl následující úvodní slovo:

„Dámy a pánové, drazí přátelé!

Pravdou je, když jsme v roce 1994 organizovali oslavu osmdesátých narozenin spisovatele Bohumila Hrabala a na jeho počest chystali pamětní desku, řekl nám Hrabal: „Já žádnou desku nechci, ale když, tak jen ve výšce, kam čůrají psi.“

Nebylo ale tenkrát řečeno, jak vysoko čůrají psi a v jaké výšce má být deska vlastně umístěna. A tak pamětní desku v pražské Libni v ulici Na hrázi věčnosti č. 24, kde spisovatel žil v 50-70 letech dvacátého století jsme pro jistotu přitloukli přímo na zem, na chodník, kde dovedou příkrčený čůrat jen psy (feny), zalili pivem – a bylo hotovo!

Další pamětní desku odhalili v roce 1997, nedlouho po Hrabalově smrti, na pivovaru v Nymburce. Upozorňuje, že zde Bohumil Hrabal v letech 1919-1950 žil s rodiči.

Pamětní deska (včetně Hrabalova přání ohledně výšky) je umístěna na zdi budovy necelý půl metr nad zemí – ale žádného psa jsem na ni nikdy neviděl čůrat. Psi totiž do areálu pivovaru nemají přístup.

Třetí podobnou desku odhalujeme s potěšením dnes zde, v Budapešti a dokonce na zdi hospody. Bohumil Hrabal by měl radost. Dovedu si jej představit. Seděl by nedaleko výčepu, mlčky upijel pivo a zdánlivě s nezájmem šilhajícím okem sledoval by potajmu slavnostní akt před hospodou. Možná by řekl, že psi v Budapešti dovedou čůrat více do výšky, než dovedou psi v Pra-

ze a deska by se mohla dát do úrovně hlavy dospělého člověka. Ale kdo ví?

Některé pamětní desky jsou vzhledem k později měnícím se dobám problematické obsahem svých textů. Sochy slavných osobností zase svým uměleckým ztvárněním – na něčem sedících, u něčeho stojících, vykračujících kamsi, v patetickém gestu ru-

kou, grimase obličejů, bázlivě plachou zadumaností nebo naopak bojovou odhodlaností.

Nic takového se zde nehrozí. Bohumil Hrabal do této hospody nikdy nevstročil, pivo zde nepil, ani žádný děj jeho knihy se zde neodehrává. Jedině co lze říci, je to, že kdyby Bohumil Hrabal byl návštěvou v současné Budapešti, zastavil by se zde na dobré české pivo a guláš říznutý maďarskou paprikou.

Hospoda pana Orvosze Miklose je útulný podnik s hojností českých pokrmů a nápojů, kde je s hosty vlídně zacházeno – co více si můžeme přát? A že místo Bohumila Hrabala zde usedají u piva jen jeho čtenáři, přátelé i náhodní kolemjdoucí obklopeni na stěnách rozvěšenými hrabalovsko-postřížinskými fotografiemi plakátů, to je jedna ze zvláštností a výjimečností tohoto podniku v samém centru Budapešti.

Dámy a pánové, drazí přátelé!

Dostí bylo slavnostních řečí, pozvedněte své půllitry – na zdraví a další shledání!

PS: A až půjdete čůrat, tak prosím záchody jsou vlevo vzhadu!“

Jak šly nymfy do důchodu

U příležitosti Roku literatury v Nymburce 2016 a Hrabalova Kerska 2016 vydává nakladatelství Kaplanka Nymburk útlou knížku s názvem „Jak šly nymfy do důchodu“.

Autor Jan Řehounek v ní zpracovává zajímavý osud vzniku knihy Bohumila Hrabala „Harlekýnovy milióny“.

Harlekýnovy milióny vyšly po „Postřížinách“ (1976) a „Krasosmutnění“ (1979) jako závěrečný díl vzpomínkové trilogie, v roce 1982 vydané pod sjednocujícím názvem „Městečko u vody“.

Bohumil Hrabal dal svému rukopisu pracovní název „Nymfy v důchodu“, před

odevzdáním do nakladatelství změněný na „Harlekýnovy milióny“.

Jan Řehounek se rozhodl objasnit motivy, které Bohumila Hrabala vedly k napsání knihy a zajímavé okolnosti jejího vzniku.

Vysvětluje, proč je šporkovský zámek – domov důchodců v Lysé nad Labem, umístěn do Nymburka, uvádí na pravou míru pobyt strýce Pepina, Maryšky a Francina Hrabalových v domově důchodců, odkrývá identitu pamětníků starých časů – pánů Kořínka, Rykra a Výborného. Dotýká se rovněž Hrabalovy tvůrčí metody literární koláže. A také přichází s dosud nikdy nepublikovanou informací – co vedlo Bohumila Hrabala k tomu, že začal „Harlekýnovy

milióny“ psát. Vychází z osobních kontaktů nejen s Bohumilem Hrabalem, ale i s Václavem Kořínkem a ze svědectví jeho vnučky, z důvěrného poznání prostředí a místních reálií jak v Nymburce, tak v Lysé nad Labem, a rovněž z podrobných znalostí Hrabalova díla.

Texty jsou doplněny řadou dokumentárních fotografií.

Knížka má ambice zařadit se do knihovniček všech milovníků Hrabalova díla a do regálů s písmenem H ve veřejných knihovnách.

Knížka „Jak šly nymfy do důchodu“ bude oficiálně pokřtěna na letošním Hrabalově Kersku, které se koná 21. května.

V sobotu 2. dubna 2016 se dobrovoľne sešlo niekoľko stoviek turisticky chtivých občanů v Polabí, aby svojú účasť oslavili 1. ročník pochodu Stezkou Bohumila Hrabala.

Tři trasy (11, 16 a 35 km) měly start z vlakového nádraží Kostomlaty nad Labem a čtvrť (25 km) začínala na vlakovém nádraží v Lysé nad Labem.

Každý tedy mohl vyberať dle svých síl a možností. Na cestě pochodu účastníci čakala nejen květnatá podívaná po krajine a rozličné zaujímavosti (např. modelové kolejiště v Drahelicích), ale i niekoľko razítkových kontrolních míst. Počasí přálo a dle spokojených tváří soudě, se akce vydařila na výtečnou. Odměnou všem zúčastněným byl hezký upomínkový Vandrovní list a výtečné pivo v nymburském pivovaru.

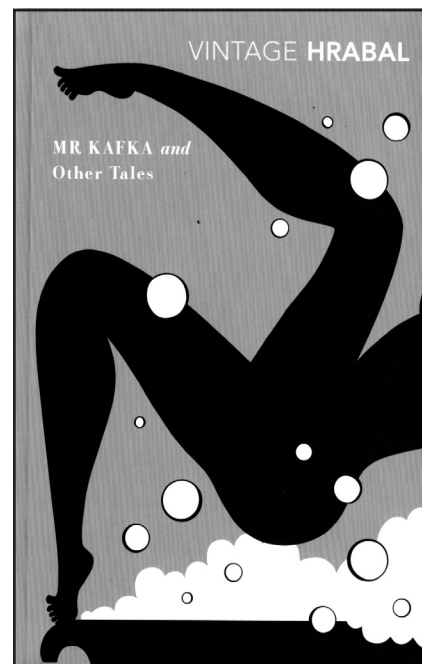
Pořadatelům patří velký dík a již teď se těšíme na start 2. ročníku.

Milan Smejkal, Pardubice

Mr. Kafka v Londýně

Po úspěšném vydání knihy B. Hrabala „Mr. Kafka and Other Tales from the Time of the Cult“ (Inzerát na dům, ve kterém nechci bydlet) v New Yorku (v překladu Paul Wilson) /informovali jsme v minulém čísle Nymburského pábitele/ vychází tato kniha pod zkráceným názvem „Mr. Kafka and Other Tales“ nyní i u londýnského nakladatele v Anglii.

Tomáš Mazal

NAD KNIHOU JACKA BLALUCHA

S HRABALOM NA PLÁŽI

Už niekoľko letných dovoleník za sebou som strávil s Bohumilom Hrabalom. Vždy ho mám pri sebe v inej knižke, a vďaka jeho textom, a tiež textom o ňom, sú moje dovolenky nielen zábavnejšie, ale navyše ma inšpirujúco provokujú k vlastnému písaniu. A tak si, ležiac pod slnečníkom na pláži, okrem čítania aj píšem. Len tak, bez akéhokoľvek plánu, zaradom, čo mi príde v súvislosti s prečítaným „hrabalovským“ textom na myseľ. Tak vznikajú moje letné, stredomorské eseje, egejské poznámky, voľné historické postrehy a reminiscencie, skrátka koláže voľne súvisiacich zápisov, ktoré by mali viesť čitateľa k poznaniu, že život je krásny, a hoci to tak aj nie je, ja to tak vidím. Prinajmenšom na pláži s Hrabalom po ruke.

Na vlnajšej dovolenke na gréckom ostrove Rhodos, kde našťastie nebolo žiadnych utečencov, a teda tam bol svätý pokoj, som mal okrem Hrabalových „Domácich úkolů“ aj veľmi zaujímavú knižku poľského autora Jaceka Balucha „Kain podle Hrabala“. Ten v nej fundovane a navyše aj veľmi pútavo rozoberá otázku takzvaných „palimpsestov“ v tvorbe nášho Majstra.

„Palimpsest je rukopis, z něhož byl odstraněn původní zápis, aby na tentýž podklad byl učiněn zápis nový“.

Takto uvádza svoj pozoruhodný rozbor časti Hrabalovho diela poľský literárny ve-

dec, slavista, prekladateľ a historik českej literatúry Jacek Baluch, ktorý v prvej polovici 90. rokov minulého storočia pôsobil ako poľský veľvyslanec v Prahe. Vo svojej knižke sa venuje histórii a chronológii postupných tvorivých krokov pri vzniku dôležitých Hrabalových textov, predovšetkým „Ostře sledovaných vlaků“. Dôsledne sleduje proces vzniku jednotlivých textov, od „Kaina. Existencionální povídky“, cez „Fádní stanici“ po samotný text „Ostře sledované vlaky“.

Nejde však len o „Vlaky...“ Hrabalova literárna tvorba má oveľa širší „palimpsestový“ charakter. To sú však napokon všeobecne známe veci. Ja chcem povedať, že pri čítaní knihy Jaceka Balucha na tej rhodskej pláži som si uvedomil, že „palimpsestom“, teda záznamom, z ktorého bol odstránený (resp. prepísaný) pôvodný zápis, sú vlastne celé ľudské dejiny. Celá história ľudstva na čele s tou stredomorskou, je jediným veľkým, neustále prepisovaným rukopisom. Vezmime si hoci známu Tróju. Schliemann na svoje veľké prekvapenie zistil, že v pahorku Hisarlik, v ktorom to slávne mesto hľadal, sa nachádzalo jedno pod druhým vari deväť starovekých mestských sídiel. A pán Schliemann, otec archeológie, mal veľký problém určiť, ktoré bolo to Priamo-vo a Helenino. Ďalším krásnym a názorným

příkladom historického „palimpsestu“ je napríklad Megiddo v severnom Izraeli, prastará pevnosť na okraji úrodnej Jezreelskej roviny, kde si návštevník môže na vlastné oči overiť postupnosť jednotlivých historických vrstiev, ktoré, odkryté archeológmi, vidno na stenách viacerých sond.

Dávni obyvatelia v Stredomorí (a takisto aj inde, v Aténach, Jeruzaleme, Ríme, Konstantinopoli, Prahe, alebo aj v mojich Košiciach), svoju históriu neustále a usilovne „prepisovali“, všíli na seba jednotlivé „zápisy“ a „obrazy“, vytvárajúc tak obrovskú knihu života. Nie vždy však takáto kniha vznikla. Mnoho možných palimpsestov jednoducho vzniknúť nestihlo. Boli zničené v ranom veku. Je príznačné, že ľudia najviac vzrušujú a provokujú tie pôvodné, odstránené zápisy. Tu treba podotknúť, že okrem hmotných existujú aj duchovné palimpsesty, základom ktorých sú staršie mýty a legendy.

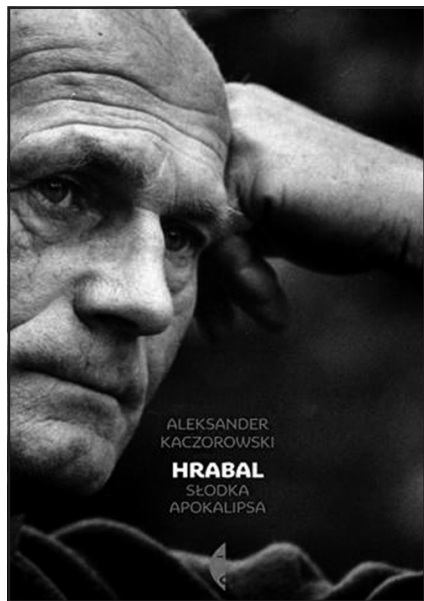
„Kain podle Hrabala“ je múdra a užitočná knižka. Napísal ju priateľ a obdivovateľ Bohumila Hrabala, českej literatúry a odvážim sa povedať, že aj českej kultúry a Česka všeobecne. Umožňuje nám pohľad na Hrabalovu tvorbu takpovediac zvonku, z nadhľadu, a je to pohľad výsostne seriózny a pozitívny. A naozaj ho pokojne možno čítať aj na pláži.

Peter Pačaj

Aleksander Kaczorowski napsal dalšího „Hrabala“

V Polsku byla vydaná nová kniha o Bohumilu Hrabalovi pod titulem „Sladka Apokalipsa“. Jejím autorem je známý polský bohemista Aleksander Kaczorowski.

Je to vlastně biografie-povídka o Bohumilu Hrabalovi, ale jiná, než dřívější „Hra o život“. Prezentuje život a tvorbu Bohumila

Hrabala na pozadí situace v Čechách v letech 1938 až 1997 a rovněž spisovatelovu situaci po roce 1948. Zdůrazňuje postavení Bohumila Hrabala, jeho konformismus, problémy s režimem, politické a společenské tlaky. Končí pohledem na jeho samotu, nemoc a tragický konec. Jde o velmi zajímavou knihu – je napsaná srdcem.

Dalo by se říci, že sice jde o známou historii, a ale mě stále irituje připomínání, že se Hrabal nezalekl režimu. Je třeba pamatovat, že to byla doba komplikovaných lidských životů v situacích, které jim byly proti jejich vůli vnuceny. Pro mne Hrabal zůstává lékem na život.

V knize Kaczorowski mnohokrát cituje Hrabala i jeho přátele – Radko Pytlíka, Václava Kadlece, Jiřího Menzela, Josefa Škvořeckého, Milana Kunderu, Egona Bondyho, ale i Jana Řehounka jako „kronikáře“ Nymburka, a jiné.

Ryszard Borowski

Polské Wydawnictwo Czarne uspořádalo 19. února v Jagellonské knihovně v Krakově besedu s autorem knihy *Sladka apokalipsa* – *Slodka apokalipsa* – *Alexandrem Kaczorowskim*. Průvodcem večera byl *Simon Kloska*.

Kniha přišla na knižní trh 27. ledna 2016.

Kocour Bohouš

O projektu cyklostezky Krajinou Bohumila Hrabala podél břehů Labe od Nymburka přes Lysou nad Labem do Čelákovice jsme už v Nymburském pábiteli informovali.

V pátek 15. ledna podepsali zástupci měst Nymburk, Lysá nad Labem a Čelákovice a obcí Kostomlátky, Kostomlaty nad Labem, Ostrá a Káraný společný dokument, v němž vyjádřili podporu projektu vybudování cyklostezky na březích Labe. K memorandu se připojují Středočeský kraj, Labská stezka, o.p.s., Zlatý pruh Polabí, o.p.s., Klub českých turistů a Asociace měst pro cyklisty.

Bylo rovněž představeno logo budoucí cyklostezky. Postavičku kocoura s výrazem Bohumila Hrabala pro logo vytvořil nymburský malíř Jan Severa. Kocour byl spontánně pojmenován „Bohoušem“.

MERCEDES BENZ

Od polského autora

„Vážení přátelé. Na stránkách Nymburského pábitelu informujete o knižních novinkách hrabalovských titulů. Neobjevila se tu však kniha polského autora Pawela Huelleho Mercedes Benz v překladu Jana Fabera, kterou vydala Kniha Zlín. Je to kniha, která stojí za přečtení,“ napsal nám pan Jan Krákora ze Zlína.

Přinášíme tedy recenzi této knihy.

„Milý pane Bohušku, a tak zase život udělal mimořádnou smyčku..., tak začíná i končí kniha, jejíž podtitul zní Z dopisů Hrabalovi. A Mercedes Benz je skutečně jakoby poctou Bohumilu Hrabalovi, v žádném případě však plagiátem. Děj je uvozen a uzavřen panychidou na počest velkého českého prozaika, odehrávající se v jedné z Gdaňských pivnic – jednoho z posledních míst, kde si lidé ještě vyprávějí. A psaní je umění vyprávět. Tématem, stejně jako v Hrabalově povídce Večerní kurz, jsou lekce jízdy motorovým vozidlem. Děj se odehrává v Gdaňsku na počátku devadesátých let dvacátého století a hlavní hrdina a vypravěč (snadno ztotožnitelný s autorem), postarší automobilový elév, se snaží, s pomocí sličné instruktorky, slečny Ciple, proniknout do tajů řízení. Protože je však při hodinách pod velkým tlakem, způsobeným pocitem vlastní nemohoucnosti, hledá únik ve vyprávěních o automobilových eskapádách svého dědečka a babičky.

Během lekcí se mezi ním a instruktorkou vytvoří křehké intimní pouto. Vyprávění o hodinách jízdy, o dávno zmizelém světě pionýrů automobilismu, rafinovaný milostný motiv, vldný humor a autorův milovaný Gdaňsk se slévají do až laskavě poetického celku, který v nás spolehlivě vyvolá vlnu oné sladkobolné nostalgie, když si uvědomíme, že zase život udělal mimořádnou smyčku... Kniha autora románu Weiser Davídek (česky Davídek Weiser, 1996) je nostalgickým zamyšlením nad pomíjivostí, křehkostí lidských vztahů a postupným zánikem hodnot, spojeným s politickými proměnami konce 20. století. V Polsku se stala bestsellerem, dočkala se několika vydání a byla přeložena do několika jazyků.“

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel, květen 2016. Registrace: MK ČR E 1088777. Vydavatel: Městská knihovna, Pa-lackého 1749, 288 02 Nymburk, tel.: 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Všechnápská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel.: 603 415 060, www.kviz.cz, e-mail: vladimirkviz@gmail.com. Tisk: Tiskárna Bofisk, Potoční 1847, 288 02 Nymburk, tel.: 737 419 930, www.bofisk.cz. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 200 ks.

Znovuobjevená ulička

U příležitosti Roku literatury v Nymburce 2016 a Hrabalova Kerska 2016 znovuobjevuje nakladatelství Kaplanka Nymburk Ztracenou uličku.

Rozsáhlé dílo Bohumila Hrabala vyšlo, především díky Sussane Rothové, téměř celé i v překladu do němčiny. Jediným jeho dílem do němčiny nepřeloženým zůstávala raná sbírka básní „Ztracená ulička“. Ujala se toho německá bohemistka a básnířka Maria Hammerich-Maier, dříve působící v německém vysílání Českého rozhlasu v Praze. Básně přeložila a skvěle přebásnila. Nyní tedy „Ztracená ulička“ vychází s finančním přispěním Česko-německého fondu budoucnosti v nakladatelství Kaplanka Nymburk v bilingvální česko-německé verzi „Ztracená ulička – Das verlorene Gässchen“ Editorem knihy je Jan Řehounek, předseda Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, který rovněž v ediční poznámce vysvětluje, proč básně, ač byly vytvořeny v rozmezí let 1936-1946 a sám autor je měl připravené k vydání v roce 1948, vyšly poprvé tiskem až v roce 1991.